THE HEBREW JOURNAL

דער אידישער זשורנאל

A JEWISH CANADIAN DAILY Circulated All Over Canada And Abroad

VOLUME VI No 2473 Friday August 29 1919 ג׳ אלול פרשה שופטים, תרע״ט. פרייטאג דער 29-טער אויגוסט, 1919 PRICE TWO CENTS

SEP

N. Y. Public Library 476 Fifth Ave.

מר. וויינבערג
שיסט נעלט
נאך פוילען
לויט׳ן טעגליכן
כען קורס

אויפבויאונג פון ירושלים איז שוין אנגעפאנגען

באריהמטער ענגלישער ארכיטעקט, פראפעסאר געדעס וועט בויען העברעישען אוניווערזיטעט אין ירושלים

פראפעסאר געדעס וועט אויך אויסארבייטען פלענער אויפצובויען די שטאט ירושלים.

(אינט. איד. פרעס ביורא.)

לאנדאן, אויגוסט, 28.

די היגע ציוניסטישע ארגאניזאציע אנאנסירט דאס זי האט אראנזשירט דעם באריהמטען ענגלישען ארכיטעקט, פראפעסאר פעטריק געדעס, אויף אויס־צוארבייטען פלענער אויפצובויען דעם העברעישען אוניווערזיטעט אין ירושלים.

וועט בויען די גאנצע שטאדט.

די אנאנסע זאגט אויך דאס די ציוניסטישע ארגאניזאציע האט אנגאזשירט פראפעסאר פעטריק געדעס צו זיין דער הויפט ארכיטעקט פון אלע אנדערע גע־ביידען וואס וועלען געבויט ווערען אין ירושלים. אזוי אז דאס אויפבויען פון ירושלים וועט דירכגעפיהרט ווערען אונטער זיי פערזענליכער אויפזיכט.

גענעראל דושאדווין גיט ארויס א רעפארט וועגען דעם איבערפאל אין מינסק

גיט איבער איינצעלהייטען ווי אזוי די פוילישע סאלדאטען האבען פאגרא מירט די אידישע גאסען. — האט אליין געהאלפען פארטרייבען די פא־גראמשציקעס. — פוילישע הייזער האבען געהאט סמנים כדי פאגראמ־שציקעס זאלען ניט טשעפען.

(אינט. איד. פרעס ביורא.)

ניו יארק, אויגוסט, 28.

אינפארמאציעס וואס זענען ערהאל־טען געווארען צום „מארגען זשורנאל״ ני־בען איבער דאס די פאגראמען אין מינסק נאכדעם ווי פאליאקען האבען ארויסגע־טריבען די באלשעוויקעס, האבען אנגע־האלטען 60 שטונדען, און די בויא־נעס האבען איינגארירט ווערען באפעהל פון די מיליטערישע בעאמטע נאך אנגע־נאגען מיט זייער טייפלישער ארבייט אויף וויפיעל זייער הארץ האט געגלוסט.

עס ווערט איבערגעגעבען דאס בשעת די סאלדאטען זענען אריין אין שטאדט זע־נען די פוילישע הייזער געווען אפגעצייכנט מיט סמנים כדי צו אינפארמירען די בויאנעס אין וועלכע הייזער עס וואוי־נען פאליאקען, און זיי זענען אויסגע־שלאסען פון אטאקירט צו ווערען.

גענעראל דושאדווינ׳ס רעפארט.

גענעראל דושאדווין פון דער מארגע־טוי קאמיסיע האט אפגערדיקט דעם רע־פארט וועגען די מינסקער פאגראמען. גע־נעראל דושאדווין גיט איבער דאס ער האט אליין געזעהען ווי פוילישע סאלדאטען האב־בען געפלינדערט אידישע הייזער און אי־דישע געוועלבען.

אין דעם רעפארט זאגט אויך גענע־ראל דושאדווין דאס דער פוילישער גע־נעראל שעפיצקי האט געמאכט א פארזוך צו אונטערדריקען די פאגראמשציקעס. פיער סאלדאטען זענען געטויטעט געווא־רען און 9 אנדערע זענען פארוואונדעט געווארען און א סך זענען ארעסטירט גע־ווארען.

אידען האבען ניט געשאסען אויף פאליאקען.

גענעראל דושאדווין זאגט אויך אין זיין רעפארט דאס די אידען האבען ניט געשאסען אויף די פאליאקען און האבען ניט ארויסגערופען די פאגראמען.

אמעריקאנער פלעג שטעלט אפ די פלינדערייען.

אין דעם רעפארט זאגט אויך דער גענעראל דאס באלד ווי עס האט זיך בא־וויזען אין גאס זיין אויטאמאביל מיט דער אמעריקאנער פאנה, האבען די פאג־ראמשציקעס אויפגעהערט זייערע מאסען פלינדערייען אויף די אידישע הייזער. בלויז אין איינינע פאלען זענען פארגע־קומען די איבערפאלען.

פראקלאמאציע צו באשטראפען פאגראמשציקעס.

עס ווערט אויך איבערגעגעבען דאס די רעניערונג האט ארויסגעלאזען אן אפי־ציעלע אנאנסע פארבאטענדיג צו אטאק־קירען אידישע הייזער. אין דער אנאנסע ווערט געזאגט דאס די שטראף פאר אטאק־קירען אדער באגירען אידען וועט זיין הער טויט.

אב. בראף סעקרעטאר פון אינטערנעשאנאל ליי־דיעס גארמענט ווארקערס אין טראנטא

קלאוקמאכער האבען היינט פריה א געגעראל מיטינג. — די לאגע אין דעם סטרייק. — סעקרעטער פון אינטערנעשאנעל ערקלערהט, ארבייטער וועלען פאדערען אנערקענונג פון דער יוניאן. — זענען אלע מאל גרייט צו קומען צו אן ארבייטרייסאן.

„אונזערע ארבייטער וועלען קיינמאל ניט אויפגעבען דעם קאמף פאר אנערקע־נונג פון דער יוניאן אין אנדערע מעגשלי־כע פאדערונגען וואס בראכען אין אנ־דערע שטעדט האבען שוי לאנג לאכנגע־בען״.

מיט די דאזיגע ווערטער האט אב. בראף, דער גענעראל סעקרעטער פון דער אינטערנעשאנעל ליידיעס גארמענט ווארקערס יוניאן, פארגעטערט אייני־גע פראגען וואס א „זשורנאל״ פארטרע־טער האט איהם געשטעלט.

מר. בראף געפינט זיך דא אין שטאדט אין די אינטערעסען פון די היגע סטרייקער, און וועט אדרעסירן א גרויס סען סטרייקער מיטינג אין בראדוויי האל מיילען ניט זעהען די ווידרקלייבקייטן.

„א שאד וואס די קלאוק באבעא טים פון טראנטא מיילען ניט איינזעהען דעם אמת — אז זיי שלאגען מיט זייערע קעפ אין אן אייזערנער וואנט״ — האט מר. בראף ווייטער געזאגט. „עס איז שוין צייט אז די טראנטער באלעבאטים זאלען קומען צום זעלבען שלוס צו וועל־כען די קלאוקס באלעבאטים פון א סך אנדערע שטעדט זענען געקומען שוין מיט א לענגערער צייט צוריק.

„צוויי זאכען זענען נוטיט קלאהר צו מאכען אין דעם איצטיגען סטרייק און דאס זענען די פאלגענדע: — ערשטענס, מיט די איצטיגע מעטאדען פון די באלע־באטים פיהרען זיי צו דער רואינע פון דעם קלאוקס פאך אין טראנטא דורך דעם וואס זיי מיילען ניט אנערקענען די יוניאן און שליסען ניט אפ קיין אפמאך צווישען דער אסאסיאיישן מיט דער ארגאניזא־ציע פון די ארבייטער. בדענגען זיי אליין צו אפטע סטרייקס וואס מוזען נויטווענדיג נעווארייזט פיהרען צו פארקלענערונג פון פראדוקציאן, צייט פארלוסט, ניט זי־כערקייט וואס אין זייערע שעפער וועט פארקומען יעדע מינוט פון טאג א. ז. וו. עס איז זיכער דאס אין דער צייט וועגן אין אנדערע שטעדט איז די לאגע שוין משהר איינגעשטעלט וועלען יענע מאנופעקטשור ערס זיכער ארויסקריגען די ביזנעס.

„אבער ניט דאס איז די הויפט זאך״

וויל ניט אפהאלטען די היגע קלאוקמאכער דאס זיי זוכען אבער ניט אז די ארבייטער

„ווען ניט אפהאלטען די היגע קלאוקמא־כער פון סטרייקען פאר זייערע פאדערונ־גען, הייסט דאס אבער ניט אז די אר־בייטער וועלען סטרייקען פאר וואוילטאג וועגען. די יוניאן איז גרייט צו ענדיגען דעם איצטיגען סכסוך ביי דער ערשטער געלעגענהייט וואס די באלעבאטים וועלען אנפאנגען האנדלען אויף א מענשליכען אופן.

„ווי מען האט מיר איבערגעגעבען, ווערען אין צוואמענהאנג מיט דעם סטרייק, פארשפרייט א סך זאכען וואס זענען ניט אמת. דער איינציגער וועג ווי אזוי צו קומען צו א פארשטענדניש מיט די באלעבאטים וועגען די אלע זאכען גע־גען וועלבע זיי האבען אויסצוזעצען, איז דורך צוזאמענקומען זיך צו א קאנפערענץ. די יוניאן איז גרייט צו איבערצוגעבען אלע איהרע פארערונגען צו אן ארבייטרייסאן קאמיטע פון אלפארטיאיש מענשען, און אויב די באלעבאטים ווען נאכגע־בען אפילו דאס עלעמענטארסטע רעכט פון ארבייטרייסאן, דאן בלייבט איבער נאר איין זאך — צו סטרייקען ביז זיי וועלען איינזעהען זייער ביטערען טעות״.

סטרייקער שטעהען פעסט.

אין א געשפרעך וואס דער „זשור־נאל״ פארטרעטער האט געהאט מיט די פיהרער פונ׳ם סטרייק, האט מר. קאלי דאווסקי אנגעוויזען אויף דעם וואס דער סטרייק בכלל שטעהט אין א גלענצענדען צושטאנד. די פינאנציעלע לאגע איז גאנץ גוט — „די פיקעט קאמיטע טוט אויף וואונדערליכע ארבייט״, האט מר. קאל־דאווסקי ערקלערהט — אין איינינע שטעדטלאך וואו די באלעבאטים האבען געפרואווט עפענען שעפער ווערען זיי שוין דאס מעהר ניט טון.

מר. גליקמאן פון דער סעטעלמענט קאמיטע האט איבערגעגעבען דאס יעדער סטרייקער שטעהט פעסט אויף זיין פאזי־ציע. דערווייל איז נאך ניט געווען אפילו קיין איין פאל וואו א סטרייקער זאל פאר לאזען די רייהען און אוועקגעהען ארבייי־טען.

די לעצטע האפנונג פון די באלעבאטים.

אין פאהליף פון די לעצטע פאר טעג האט א פארטרעטער פון „זשורנאל״ גע־האט עטליכע געשפרעכען מיט באלעבא־טים וועגען דער לאגע פונ׳ם סטרייק, אלע האבען ארויסגעוויזען אן איבערדריסיג־קייט אין דער מאדנער לאגע אין וועלכער זיי געפינען זיך. פון זייערע רייד האט זיך ארויסגעוויזען דאס מען האט זיי גע־בונדען מיט שווערע שטריק צו שטעהען און ניט נאכגעבען. איינער האט געזאגט: „הלואי גיט איהר מיר ארויס מיין געלט און איך בין אויף מוחל נאכין קענע־דע מיט די קלאוקס ביזנעס״.

א צווייטער האט ערקלערהט דאס דער פאקט וואס די ארבייטער זענען גע־ווען צופריעדען אויפצוגעבען די פאדערונג פון וואך ארבייט איז א באוויז דאס זיי זענען שוואך און פאגליך ווילען די באל־עבאטים נאך ווארטען.

פרינץ אויפגענומען אין אטאווא מיט גרויס שטורעס

אטאווא, אויגוסט, 28.

אן אונגעהויער גרויסער עולם האט זיך פארזאמעלט אין די גאסען פון אטאווא ווען דער פרינץ אוו וויילס האט געדארפט אנקומען אין שטעדט אריין.

די באהן האט זיך אפגעשטעלט ביים סענטראל דעפא, אין לאנאט פליים. די גאסען זענען געווען איינגעהילט אין פלא־גען און אנדערע יום טוב׳דיגע דעקאראר־ציעס. דער ביי־שטעהענדער עולם האט באגריסט דעם פרינץ מיט דעם שטורעם פון אוואציעס און אפלאדיסמענטען. דער פרינץ איז אפגעפאהרען צום רעניערונג הויז.

אידען פון מינסק דערפיהלען פוילי־שע „פאראנדקעס״

אידישער האנדעל פארבאטען. — בערד ווערען נאך אלץ אויסגעריסען.

(אינט. איד. פרעס ביורא.)

ניו יארק, אויגוסט, 28.

די ידיעות צום „פארווערטס״ גיבען איבער דאס די פוילישע רעגיערונגס בע־אמטע פון מינסק האבען שוין אנגעהויי־בען איינצופיהרען די „פאראדקעס״ פון אלע אנדערע פוילישע שטעדט. די שטאדט בעאמטע האבען פארבאטען די אידען צו האנדלען אויפ׳ן מארק אין מינסק.

עס ווערט אויך געמאלדען דאס אין דעם לעצטען איבערפאל אויף דער אידישער באפעלקערונג האבען פיהר הונדערט אי־דישע הייזער געליטען א גרויסען שאדען

די מינסקער אידישע קהלה צוזאמען מיט׳ן בישאף האבען אריינגעשיקט א פראטעסט צו דער רעגיערונג געגען דעם וואס די רעגיערונג האט ניט דורכגעפיהרט קיין שטרענגע מיטלען צו פארהיטען די פאגראמען.

עס ווערט אויך איבערגעגעבען דאס אין א סך פלעצער ווערט נאך אלץ פראק־טיצירט דער פוילישער „מנהג״ אויסצו־רייסען אידישע בערד.

סאציאליסטישער דאקטאר ארויסגע־טריבען פון ווילנא

(אינט. איד. פרעס ביורא.)

ניו יארק, אויגוסט, 28.

אינפארמאציעס צום „פארווערטס״ ניבען איבער דאס די פאליאקען האבען ארויסגעטריבען פון ווילנא דעם באקאנ־טען סאציאליסטישען דאקטאר מ. קאפ־לאן.

עס ווערט אויך געמעלדעט, דאס אין בערדיטשעוו האבען די באלשעוויקעס ארעסטירט אלע ציוניסטען.

עס ווערט אויך איבערגעגעבען, דאס אין אוקראיע לעכט די אידישע באפעלקע־רונג אין שרעקעניש פאר פאגראמען פון פעטלוראס ארמייען.

גענעראל בוטהא, פרעמיער פון סויט אפריקא, פלוצלונג געשטארבען

מיט דער ענגלישער אימפעריע און אין 1914 האט ער אליין אונטערדריקט אן אויפשטאנד.

גענעראל בוטהא האט פארטראטען סויטה אפריקאנישע יוניאן ביים שלום קאנפערענץ. ער איז געווען דער אייג־ציגער פון אלע שלוחים פון דער ענגלי־שער אימפעריע וואס איז אויעגעגאנגען פונ׳ם קאנפערענץ אן אונצופריעדענער. ער האט באהויפטעט דאס די אלייאירטע האבען מיט זייער שלום אפמאך ניט פאר־היט קיין וויטערדיגע מלחמות, ווארום זיי האבען ארויפגעלייגט צו שווערע קאנדי־ציעס אויף דייטשלאנד.

גענעראל בוטהא איז אלט געווען 56 יאהר.

פרעטאריא, סויט אפריקאנישע יוניאן אויגוסט, 28.

לואיס בוטהא, פרעמיער פון סויטה אפריקא איז היינט פליצלונג געשטארבען נאך א קראנקהייט פון עטליכע טעג פון דער שפאנישער אינפלוענצא.

מערקווירדיגע פערזענליכקייט.

פרעמיער בוטהא איז געווען א מערק־ווירדיגע פערזענליכקייט. אין דער צייט פון דעם בורען אויפשטאנד האט ער גע־פיהרט די ארמייען פון טראנסוואאל גע־גען די אלדאטען פון ענגלאנד, אבער צום סוף האט ער אויסגעווארקט זיין גאנ־צען פערזענליכען איינפלוס צו שאפען גור־טע באציהונגען צווישען סויטה אפריקא יאהר.

עקסהביבישאן באזוך פארשפרעכט צו זיין א גרויסער ערפאלג

פון די ערשטע פאר טעג וואס אין טראנטא געהט אן די נעשאנעל עקסהי־ביישאן וויזט זיך אריס דאס דער תיי־יאהריגען באזוך וועט זיין נאך אפשר א גרעסערער ערפאלג ווי די דירעקטארען ערווארטען. דער באזוך אין די ערשטע פאר טעג איז געווען ווי פאלגט:

שבת 35 טויזענט, מאנטאג איז גע־ווען 104 טויזענט, דינסטאג 97 טוי־זענט, מיטוואך 115 טויזענט, און היינט איז אויך געווען א גרויסער באזוך.

דער נעכטיגער טאג איז געווען אפי־ציעל דער „פרויען טאג״. פארשטעהער פון פארשידענע פרויען ארגאניזאציעס האב־בען נעהאלטען רעדען ביי א באנקעט וואס איז געמאכט געווארען אין דעם אהמיגס־טריישאן בילדינג.

צווישען די רעדנער האבען זיך גע־פונען נאגין פראמינענטע רעדנער וואס האבען גערעדט וועגען דער ראלע פון דער פרוי אין דער יעצטיגער מלחמה און אויך וועגען דעם פלאץ וואס די די היינטיגע פרוי פארנעהמט אין דער אינדוסטריע און געשעפטס־וועלט, אין דער פראפעסיע אין בכלל אין געזעלשאפטליכען לעבען.

זאגט אינפלוענציע וועט בושטווען היינטיגען ווינטער

דעטראיט, מיש. אויגוסט 28.

ביי קאנווישאן פון דעם „נעשאנעל פראהיבירנעל קאנגרעס״ וואס ווערט איצט אפגעהאלטען אין סטאטלער׳ס האטעל האט דער פרעזידענט דר. איוועגס בא־הויפטעט דאס אין קומענדען ווינטער וועט די אינפלוענציע קראנקהייט פונקט אזוי ווי עס איז איצט מעגליך צו קאנ־טראלירען טיפוס, סקארלעט פיבער און עהנליכע קראנקהייטען.

פון דער אינפלוענציע וועלען ניט פאר־גרעסערען די שטארבען פאלען פון די נאמאלע צייטען.

דר. איוועגס האט אויך באהויפטעט דאס גאר אין גיכען וועט די מעדיציניש־פראפעסיע זיין אימשטאנד צו קאנטראלי־רען די אינפלוענציע קראנקהייט פונקט אזוי ווי עס איז איצט מעגליך צו קאנ־טראלירען טיפוס, סקארלעט פיבער און עהנליכע קראנקהייטען.

פאליסמאן דערכאפט א מיידעל פאלענדיג פון ערשטען שטאק

שלינגט איין שפילקעס פאר שרעק.

מיס עלים מעקמעסטער פון 517 לענסדאון עוו. איז נעבטען ארום איינס א זייגער מיטאג צייט ארויסגעפאלען פון א פענסטער פונ׳ם ערשטען שטאק פון דער וואלווארטה קאמפאניע קארנער יאנג און קווין סטריט וואו זי איז געווען באשעפ־טיגט אלס א סיילס לידי. מיר מעק־מעסטער איז ארויפגעפאלען אנגעפאן „אנינג״ א פאליסמאן האט זי געזעהען פאלען און ער האט אויפגעלייט צו דערבא־פען זי איידער זי איז געפאלען צום טרא־טואר און אזוי געראטעוועט זיין ווערען טויט.

ווען מען האט זי אויפגעהויבען פון דער ערד איז זייגעווען לייכט פארוואונ־דעט. מען האט זי אפגעפיהרט אין סט. מייקעלס האספיטאל. דארטען האט זי ערקלערהט דאס זי האט אין שרעק איינ־געשלונגען עטליכע שפילקעס וואס זי האט געהאלטען אין מויל. די דאקטוירים האב־בען פון איהר גענומען עקסרעי בילדער. איהר צושטאנד איז אבער יעט ערנער גע־ווארען.

אידישע געניאנערען צוריק אין טראנטא

ט. פייסעכאוויטש, מאקס קאווענט און ה. ווייגשטאק, דריי פון דער ער־שטער טראנטער גרופע לעניאנערען זענען מיטוואך נאכט געקומען צוריק אין טראנטא פון ארץ ישראל.

די לעניאנערען האבען מיט זיך גע־בראכט גרוסען פון אלע אנדערע טראנ־טער לעניאנערען וועלכע זענען אויך אויס׳ן וועג אהיים.

אין לאנדאן ענגלאנד, האבען זיי שוין באגעגענט אויס׳ן וועג אהיים די פאלענדע פינף טראנטער לעניאנערען.

פ. סיגלין, סם לעיוין, ס. נארבאזענ־קא, איזי קייטס, און מ. סיגעל. די פינף ווערען ערוואַרטעט צו קומען יעדען טאג.

דעם טאג פון זייער ארויספאהרען פון לאנדאן קיין האליפאקס, האבען אויך געדארפט קומען פיעלע אנדערע באפרייטע פון טראנטער יונגלייט.

וואס די צוריקגעקומענע האבען דער־צעהלט צו אונזערען א פארשרעעטער וועגען דעם לעבען אין ארץ ישראל אין די קו־מענדע נומערען „זשורנאל״.

בלאנדזשענדע בריעף

אין „זשורנאל״ אפיס געפינען זיך פאלגענדע בלאנדזשענדע בריעף:

פאר מ. גראסמאן, 913 קווין סט.

וועסט פון הינדא גראסמאן, נאוואראַ־דאמסק.

פאר י. סילווערשטיין, 113 וויליאם סטריט, פון זיין פרוי פון סטאשעוו ראַ־דאמר עבערניע.